

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 26 oktober – 12:00 uur d.d. 27 oktober 2020

5.1.2e

Directie Communicatie Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Patiënten met uitgestelde zorg Zorgpersoneel dat te maken heeft met agressie en intimidatie 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Profvoetbalwereld 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Vakbonden en beroepsverenigingen

Samenvatting

- ‘Waar blijft dat effect van de maatregelen nou?’ is de vraag die centraal staat (zo kopt de Volkskrant). ‘De komende dagen worden cruciaal’, meent NRC, maar ‘hoe lang mogen de besmettingen nog stijgen?’ (Trouw). Het lijkt duidelijk dat er vanavond geen nieuwe maatregelen worden aangekondigd. Overal wordt gesproken over een ‘persmoment’, want ‘het mag geen persconferentie heten’ (AD). Het kabinet gunt zichzelf nog een paar dagen bedenktijd. Want hoewel druk op de overheid toeneemt, zou schade aan de economie zo lang mogelijk moeten worden uitgesteld.
- NRC schrijft vandaag een analyse over de vele ‘stuurlui’ die aan wal staan tijdens de coronacrisis. Vanuit alle hoeken in de samenleving laten experts van zich horen. Ook in aanloop naar het ‘persmoment’ vanavond is dat het geval. Er klinkt een roep om strengere maatregelen, van bijvoorbeeld het Red Team, zorginstellingen en viroloog Ab Osterhaus. “De kraan moet dicht, zo simpel is het”, stelt Osterhaus.
- Enkele signalen van mensen die voorzorgsmaatregelen nemen mochten er vanavond toch strengere maatregelen aangekondigd worden. Zo brengen sommige mensen nog snel een bezoekje aan de kapper.
- Aanhoudende trend van bedrijven die hun eigen teststraat inrichten. Blijkbaar is het voor bedrijven sneller, gemakkelijker en goedkoper om medewerkers zelf of particulier te laten testen. Ondanks dat de kosten van zo’n testservice kan oplopen tot in de tonnen, is het volgens directielid Ron Steenkuijl lonend.
- De Telegraaf herhaalt de waarschuwendende woorden van Ernst Kuipers en kopt: ‘druk op zorg blijft groeien’. Ook al remt de toename van het aantal besmettingen wat af, dat is volgens Kuipers niet genoeg. Een glimpje hoop achter de cijfers ziet hij niet. Gisteren liet het Albert Schweitzer-ziekenhuis in Dordrecht weten dat het de komende 24 uur de deuren gesloten houdt voor nieuwe coronapatiënten. Elk bed in het ziekenhuis is bezet, meldt bestuursvoorzitter Peter van der Meer. Daarbij loopt het aantal besmettingen onder medewerkers van het ziekenhuis fors op.
- Medisch specialisten en verpleegkundigen maken zich ernstige zorgen over de kwaliteit van de ouderenzorg. Het aantal besmettingen in verpleeghuizen loopt snel op. “De situatie is nijpend. Het aantal zieken loopt op, er ontstaat een tekort aan medewerkers. De basiszorg voor ouderen komt in de knel”, zegt Verenso-voorzitter en OMT-lid Jacqueline de Groot.
- Brede aandacht voor de impact van coronabesmettingen in de voetbalwereld. Enerzijds komen de vele aantal besmettingen in de voetbalwereld en de bubbel aan het licht (maar er wordt ook veel getest), anderzijds vertellen voetballers hun persoonlijke ‘corona-verhaal’. Volgens de Volkskrant ‘vecht’ voetbal tegen het coronavirus. Trouw kopt ‘De bal blijft rollen terwijl bij spelers de angst regeert’. De vraag klinkt waarom de stekker niet uit het betaalde voetbal wordt gehaald (AD). Voorzitter van de Nederlandse belangenvereniging VVCS Evgeniy Levchenko zegt: “Je kan de voetballers wel testen, maar je kan ze niet buiten de maatschappij plaatsen.” Clubs spelen nu ook vaak zonder hun belangrijkste spelers, “competitievervalsing”, noemt Levchenko het.
- FNV Zorg & Welzijn stelt dat zorgmedewerkers die positief getest zijn op het coronavirus, maar die weinig of milde klachten hebben, soms toch moeten doorwerken. Bestuurder Elise Merlijn: “Ik hoor deze geluiden niet alleen in de ziekenhuizen, maar in de hele zorg, ook bij de wijkverpleging en in verpleeghuizen: mensen die milde klachten hebben en positief getest zijn, wordt toch gevraagd te komen werken.” Deze medewerkers werken met de meest kwetsbare patiënten, “dat is gewoon te bizar voor woorden.”

Karakterisering

- Media blikken vooruit op de ‘persconferentie light’ (Van der Wulp, NOS) en het ‘persmomentje’ (NRC). Het lijkt duidelijk dat er vanavond geen nieuwe maatregelen worden aangekondigd.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario’s)
Slachtoffers

- Ziekenhuizen behandelen van zondagmiddag tot maandagmiddag 2.249 coronapatiënten. Van hen liggen 1.743 op de verpleegafdelingen. 506 coronapatiënten liggen op een IC. 22 mensen zijn verplaatst naar ziekenhuizen in andere delen van het land. Daarnaast is een onbekend aantal patiënten verplaatst naar andere ziekenhuizen binnen de eigen regio.
- In de zorgcentra De Schutse in Coevorden en het Tonckenhuys in Zuidwolde zijn bewoners en medewerkers besmet.
- Nadat vorige week bekend werd dat negen bewoners en meerdere medewerkers van zorggroep Solis in Deventer besmet waren met het coronavirus, zijn drie van hen inmiddels overleden.
- In het asielzoekerscentrum in Assen zijn 35 bewoners en een medewerker besmet met het coronavirus. De positief geteste bewoners en hun contacten zitten in isolatie of quarantaine, zo meldt het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers.

Identiteiten

- Minister Slob moet in quarantaine na contact met besmet persoon.
- Voorzitter van de veiligheidsregio Twente en burgemeester van Enschede Onno van Veldhuizen is zondag opgenomen in het ziekenhuis nadat zijn coronaklachten verergerde. Van Veldhuizen heeft een longontsteking met hoge koorts.

Scenario's

- LCPS-voorzitter Ernst Kuipers verwacht eind deze maand 2.500 ziekenhuisopnames. "Als dat zo blijft, heb je aanvullende maatregelen nodig", zegt Kuipers.

Informatiebehoefte*Welke informatie vragen leven er bij getroffen?*

- Via de social mediakanalen van minister De Jonge vraagt men zich af waarom Nederland niet een speciaal corona ziekenhuis heeft, net zoals België. En waarom moet er uitgeweken worden naar Duitsland voor ziekenhuisbedden? Hebben we de afgelopen maanden zelf nog niet genoeg plek kunnen creëren?
- Via de social mediakanalen van VWS wordt gevraagd of hogescholen en universiteiten gewoon tentamens in een ruimte met 350 leerlingen mogen houden? Ook vraagt men of je je mag laten testen zonder klachten (in reactie op de tweet van minister Slob).
- Ook de vraag: Bij klachten moet je thuisblijven, maar hoe moet ik me dan laten testen?
- Het aantal coronabesmettingen is groter dan het RIVM dagelijks meldt, stelt Skipr. GGD GHOR en het RIVM zeggen dat ze de uitslagen van duizenden commerciële coronatesten niet meetellen in hun dagelijkse update, omdat ze die gegevens niet krijgen. Een IGJ-woordvoerder zegt dat bij commerciële tests een arts altijd de positieve testresultaten dient door te geven aan de GGD. SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen reageert hierop: "We moeten zo goed mogelijk zicht houden op de verspreiding van het virus. Dat kan niet als commerciële bedrijven hun gevonden besmettingen niet doorgeven. De minister moet dit afdwingen om het coronavirus te kunnen indammen."
- Burgemeester Femke Halsema van Amsterdam schrijft in een brief aan de gemeenteraad dat er gekeken moet worden naar nieuwe manieren om samen te kunnen zijn. Het is volgens Halsema belangrijk om te kijken naar het vormgeven van het leven met corona. "Hoe gaan we in deze nieuwe tijd onze familiebanden en vriendschappen vormgeven, het vinden van nieuwe vrienden en nieuwe geliefdes", vraagt Halsema zich af. "Hoe kunnen we afscheid nemen van een collega of van een dierbare? Hoe kunnen we samen lachen en ook elkaar troosten? Hoe kunnen we feest vieren en samen rouwen? Hoe zorgen we dat de jeugd en studenten toch vrijheid voelen en ook verantwoordelijkheid kunnen nemen? Hoe laten we niemand eenzaam achter? En hoe zorgen we dat we genoeg blijven bewegen?"

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- In Brabant zijn het afgelopen etmaal maar liefst 2216 nieuwe coronabesmettingen vastgesteld. Dat is bijna het dubbele van een dag eerder. Een woordvoerder van de GGD Brabant Zuidoost laat weten dat de drie regionale GGD's naar een oorzaak zoeken. Mogelijk komt daar dinsdag uitsluitel over.
- Huisartsenpraktijk Mantingh-Nooijen in Schinveld is deze week alleen maar geopend voor spoedgevallen.
- Hubert Bruls laat weten dat de Veiligheidsregio's meer en strenger gaan controleren op de 1,5 meter, de maximale groepsgrootte en het alcoholverbod. "Onze eerste prioriteit is om het slechte handelen te stoppen", aldus Bruls.
- Het aantal ambulanceritten met coronapatiënten uit overvolle ziekenhuizen in de Randstad naar het Noorden is opgelopen tot zes á acht per dag.
- Het Laurentius Ziekenhuis in Roermond gaat zorgpersoneel dat tijdens de eerste coronagolf in het ziekenhuis gewerkt heeft, de door de overheid beloofde zorgbonus alvast uitbetalen. Dat laat het ziekenhuis maandagavond weten.
- De corona-teststraat in Breda die afgelopen zaterdag werd beklad en vernield, blijkt al veel vaker doelwit te zijn geweest van corona-demonstranten.
- De opvang voor daklozen in Deventer kan ondanks de coronamaatregelen met volledige capaciteit draaien. Wel is bij de nachtopvang in de binnenstad de slaapsituatie aangepast. Om te voorkomen dat te veel mensen in één ruimte overnachten, zijn elders in het pand veldbedden bijgeplaatst, aldus regiomanager Wendy Bokhove.
- Tijdens de koudere maanden van het jaar is er meer vraag naar slaapplekken voor daklozen dan in het voorjaar. Echter, door het coronavirus is de capaciteit van de reguliere opvangplekken beperkt.
- Hij claimde de eerste zelftestverkoper te zijn in Nederland. Ondernemer Oscar Verweij runt de Handyman in winkelcentrum Emiclaer in Amersfoort en zag zijn ingekochte Covid-19 zelftests dit weekend over de toonbank vliegen. Maar het mocht niet. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd stelt een onderzoek in.
- In Wageningen zijn afgelopen weekend meerdere woningen bekogeld met eieren en stenen. Dat zegt burgemeester Geert van Rumund. Onder andere een huis met Chinese studenten was het doelwit. "De slachtoffers zijn bang en boos en voelen zich niet veilig", zegt gemeenteraadslid Marisabel Pardo (GroenLinks) die met hen sprak. Van Rumund spreekt van 'vandalisme' waarbij op dit moment geen sprake lijkt van een doelgerichte actie tegen Chinezen in verband met de coronacrisis. Wat wel de reden is en wie de daders zijn, is niet bekend. Sinds de coronacrisis zijn in Wageningen overigens wel andere acties geweest die specifiek gericht waren tegen Chinese studenten. Zo kregen studenten doodswensen toegespeeld in een complex aan de Bornsesteeg.

- Het aantal ziekenhuisbedden voor coronapatiënten in het Maasziekenhuis in Boxmeer wordt verdubbeld. Ook op de intensive care komt er meer ruimte voor mensen die ernstig ziek zijn door het coronavirus. En door 'een deel van de niet-urgente operaties' gaat voorlopig een streep.

Bedrijven met eigen teststraten/Commerciële teststraten

- Het aantal voorbeelden van commerciële teststraten neemt toe in de media. Enkele voorbeelden: medewerkers van ADG Dienstengroep kunnen zich sinds deze week bij klachten op veertien plekken in het land laten testen. Het bedrijf, actief in schoonmaak en facilitymanagement, heeft zelf locaties geopend er betaalt er ook zelf voor.
- Henk Slump, eigenaar van Slump Catering & Events, is samen met een andere ondernemer begonnen met coronateststraten in Bant, Biddinghuizen en Zwolle.
- Wie binnen een kwartier wil weten besmet te zijn met covid-19 of niet, kan vanaf dinsdag terecht bij de commerciële snelteststraat van uitvaartvervoerder Correct Monnereau in Doetinchem.
- De eerste commerciële teststraat van de regio is sinds maandag open in Papendrecht. Er kunnen in eerste instantie maximaal 92 mensen per dag terecht, maar dat zal snel uitgebreid worden.
- Postillion Hotel Amersfoort aan de Strandboulevard in Putten krijgt een 24-uurs spoed corona-teststraat. Het gaat om een commerciële teststraat die wordt neergezet in samenwerking tussen Postillion Hotels en World Health Laboratories (WHL). Ook zonder coronasymptomen kan men hier terecht.

Afschalen reguliere zorg

- NRC kopt 'In een vol ziekenhuis is iedere coronapatiënt er eigenlijk een te veel'. De Nederlandse ziekenhuizen hebben 'geen vet op de botten', schrijft NRC. Ze werken efficiënter dan in andere landen, maar hierdoor kan de maatschappij in een crisis als deze hier niet op terugvallen. Het ziekteverzuim is een bijkomend probleem.
- Het Catharina Ziekenhuis in Eindhoven schaaft de reguliere zorg af, omdat steeds meer coronapatiënten opgenomen moeten worden. Een deel van de niet-spoedeisende operaties wordt verschoven. "De intensieve zorg voor steeds meer coronapatiënten is niet vol te houden naast het 'gewone werk' in het ziekenhuis", aldus het Catharina Ziekenhuis. "Het grootste probleem is het tekort aan (gespecialiseerde) verpleegkundigen voor de intensieve verzorging van patiënten met corona. Als er meer coronapatiënten in het ziekenhuis komen, dan moeten er ook meer verpleegkundigen aan het bed staan. Die moeten van andere ziekenhuisafdelingen komen, waardoor daár gaten in de roosters ontstaan."
- Het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis en de ZorgSaam Zorggroep Zeeuws-Vlaanderen gaan niet-urgente operaties uitstellen. "Een operatie aan een liesbreuk zal worden uitgesteld, maar als door de breuk bijvoorbeeld darmen in de knel komen, gaat de operatie wel door", legt een woordvoerder van ZorgSaam uit. Ook acute zorg en poliklinische zorg blijven doorgaan, melden de ziekenhuizen. In Zeeland zelf is het aantal coronapatiënten relatief laag, maar de twee ziekenhuizen nemen volgens regionale afspraken een aantal patiënten uit regio Rotterdam over. Daardoor neemt nu ook in Zeeland de druk op de reguliere zorg verder toe.
- Het Albert Schweitzer Ziekenhuis in Dordrecht besluit later op de dag of de opnamestop voor corona- en coronaverdachte patiënten wordt verlengd. Het ziekenhuis ging maandag op die maatregel over vanwege personeelsproblemen en te weinig bedden. Peter van der Meer, voorzitter van de Raad van Bestuur van het Dordtse ziekenhuis, zag de opnamestop aankomen. "Alle ziekenhuizen in de regio hebben het zwaar. Dat zag je bijvoorbeeld ook aan het Maasstad Ziekenhuis, daar was de SEH al een paar keer een paar uur dicht", legt hij uit. "Je bent steeds heel flexibel met personeel en we hebben veel hulp gehad van verpleeghuizen en het landelijk spreidingsorgaan, maar op een gegeven moment blijft de instroom groter dan de uitstroom en raak je steeds voller." Bijkomend probleem is het personeelstekort. Inmiddels zitten 73 mensen van de afdeling verpleegkunde thuis omdat zij het virus hebben opgelopen. "Dat zijn ongeveer twee verpleegafdelingen. In het gunstigste geval kunnen we hen acht dagen niet inzetten, maar er zijn helaas ook mensen die langer last houden."
- Steeds meer operatiekamers in de Utrechtse regio sluiten de deuren. Ziekenhuispersoneel wordt vrijgespeeld om de coronapandemie te bestrijden. Lydian (50) uit Houten kreeg te horen dat haar rugoperatie is uitgesteld van deze herfst naar 2021. „Dat betekent langer leven met pijn en langer niet naast mijn man slapen.“
- Ziekenhuizen hebben steeds minder tijd voor de gewone zorg. Sommige Gelderse ziekenhuizen moeten nu al 30% van hun 'reguliere zorg' uitstellen, mede door de druk uit de zwaar getroffen Randstad.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Een woordvoerder van de brancheorganisatie ANKO laat weten dat veel mensen uit vrees voor mogelijk nieuwe maatregelen, waardoor kappers wellicht opnieuw dicht moeten, snel voor dinsdagavond een kappersafspraak maken.
- Burgemeester van Breda Paul Depla zegt: "We zien nu ook dat meer oudere mensen besmet raken."
- FNV Zorg & Welzijn zegt dat zorgmedewerkers die positief getest zijn op het coronavirus, maar die weinig of milde klachten hebben, soms toch moeten doorwerken. Bestuurder Elise Merlijn: "Ik hoor deze geluiden niet alleen in de ziekenhuizen, maar in de hele zorg, ook bij de wijkverpleging en in verpleeghuizen: mensen die milde klachten hebben en positief getest zijn, wordt toch gevraagd te komen werken." Deze medewerkers werken met de meest kwetsbare patiënten, "dat is gewoon te bizar voor woorden." Cijfers zijn er niet, maar volgens Merlijn krijgt de vakbond er veel vragen over van zorgmedewerkers die zich er kwetsbaar en onzeker door voelen. Francis Bolle (V&VN) reageert met:

“Dit is zo onverstandig, ziekteverzuim en uitval zorgverleners al torenhoog. Gaan we nu de zorgverleners nog verder afbranden?”

- Medisch schoonheidsspecialist Yvonne van Veen uit Musselkanaal ziet een stijging van het aantal cliënten met acneklasten bij haar in de salon. Vaak komen die volgens haar door het verkeerd dragen van een mondkapje; zij dragen het mondkapje te lang achter elkaar of gebruiken niet vaak genoeg een nieuw masker.
- Dat ze 20 september positief testte op corona. Dat vond derdejaarsstudent Medische Biologie Julia Vugs niet zo raar. Maar dat ze beter werd en toen drie weken later wéér positief testte? Dat vond ze toch wel bijzonder. En ook wel beangstigend.
- Arts-microbioloog Jean-Luc Murk (Elisabeth-Tweesteden Ziekenhuis Tilburg) vertelt dat hij veel verschil ziet met de eerste golf. Ook al ziet hij dat het zorgpersoneel weer klaar staat, maar dat ze wel het gevoel hebben dat deze situatie niet per se nodig was geweest. Ook de vraag ‘hoe lang ze dit nog vol moeten houden’ is daar; want de winterperiode ligt immers nog voor ons. “...ik heb nog niet het idee dat het einde in zicht is.”

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffenen en betrokkenen?

- Het in kanker gespecialiseerde Antoni van Leeuwenhoek (AVL) in Amsterdam doet er alles aan om coronavrij te blijven. “Door strenge regels in huis en dankzij regionale afspraken kunnen kankerbehandelingen in het ALV doorgaan”, meldt een woordvoerder. “Zo nodig kunnen patiënten van andere ziekenhuizen in overleg worden overgenomen.”
- Het Sint Jans Gasthuis in Weert is dinsdag begonnen met het plaatsen van zeven noodgebouwen bij de hoofdingang. Daarmee bereidt het ziekenhuis zich voor op de mogelijke toestroom van coronapatiënten.
- Rotterdamse studentenverenigingen hebben opnieuw een campagne gepresenteerd om studenten te wijzen op de coronamaatregelen. Het is een landelijke campagne, maar wel met Rotterdamse studenten op de posters.
- Meer beveiligers op de werkvloer. Campagnes om mensen bewust te maken van hun gedrag. Ziekenhuizen in de regio treffen extra maatregelen om de toegenomen agressie richting medewerkers te bestrijden.

Volgen zij onze gedragsadviezen (handelingsperspectieven) op?

- Maandagmiddag meldt de politie dat zij afgelopen week 451 boetes hebben uitgedeld aan personen die zich niet aan de coronamaatregelen hielden. Verder kregen 1395 personen een waarschuwing.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- De Nederlandse Internisten Vereniging (NIV) waarschuwt dat ziekenhuizen de poliklinische zorg niet verder moeten afschalen, ondanks het groeiend aantal coronapatiënten. Volgens de koepelorganisatie leidt een slechtere behandeling van patiënten met chronische ziekten zoals diabetes, hart- en nierfalen tot meer complicaties. Daardoor komen er nog meer patiënten op de Spoedeisende Hulp. Daarbij is het doorgaan van poliklinische zorg ‘van essentieel belang’ om de urgentie van de klachten van een patiënt te kunnen bepalen. De NIV wijst erop dat tijdens de eerste golf veel patiënten wegbleven uit het ziekenhuis, waardoor ziektebeelden gemist of te laat ontdekt werden. “Er ontstaat een reële kant dat we niet alle patiënten met onder meer kanker, stollingsstoornissen, immuunstoornissen en nierfalen op tijd zien, waardoor de behandeling te laat ingezet wordt. Dit kan leiden tot blijvende orgaanschade die we hadden kunnen voorkomen, of in het ergste geval onnodig overlijden”, aldus de internistenvereniging.
- Crisisexpert Gert-Jan Ludden pleit ervoor om ook andere cijfers in het coronadashboard op te nemen, bijvoorbeeld werkloosheidscijfers en geestelijke gezondheidszorgcijfers.
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge komt de roep om strengere maatregelen binnen.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Via de social mediakanalen van VWS vraagt men naar het nut van de CoronaMelder is, wanneer er door de GGD niet gevraagd wordt naar de code. Ook uit men zorgen over de wachttijden voor het testen.
- IC-arts en OMT-lid Diederik Gommers zegt dat we ondanks de lessen uit de eerste golf ook in de tweede golf achter de feiten aanlopen. Het blijkt lastig om de juiste maatregelen te nemen en een nieuwe golf uit te sluiten. “Je denkt dat je een beetje ervaring opbouwt, maar het valt mij een beetje tegen, dat er dan toch weer dingen gebeuren waardoor je achter de feiten aanloopt.” Als het aan Gommers ligt wordt de testcapaciteit uitgebreid en ook de komst van een vaccin kan de druk op ziekenhuisbedden verlichten. “Medisch gezien is het nu makkelijker: we weten wat voor een virus het is en we hebben betere behandelingen en apparatuur. Maar het is nu wel lastiger om draagvlak te creëren, omdat de tweede golf veel meer gevolgen heeft.”
- LCPS-voorzitter Ernst Kuipers maakt zich zorgen om het gedrag van mensen richting zorgpersoneel. “De situatie wordt grimmiger”, zegt hij.
- André Rouvoet, voorzitter van de GGD GHOR reageert op het feit dat hulpverleners vaker te maken krijgen met geweld: “De GGD’s nemen dit heel hoog op. Er is veel verontwaardiging over. Als het nodig is, komt de politie in actie.”
- NRC schrijft dat FNV ‘aan de bel trekt’ over coronagevaar voor beveiligers op Schiphol. Volgens FNV gebeurt het controleren van vertrekkende passagiers niet veilig genoeg. Beveiligingsbedrijven en Schiphol vinden dit onzin. Zij zeggen dat de beschermende maatregelen adequaat zijn en het aantal besmette beveiligers gering is.

- De ABNO is blij dat er zo snel vooruitgang wordt geboekt en er gewerkt wordt aan een vaccin tegen het virus om ouderen te beschermen, maar "onze leden staan nog niet te juichen." Bij ouderen zou de opvatting heersen: 'eerst zien, dan geloven'. "Pas als er zekerheid is, gaat bij hen de vlag uit", zegt Bernadet Naber van de ouderenbond.
- Arts-microbioloog Jean-Luc Murk (Elisabeth-Tweesteden Ziekenhuis Tilburg) denkt dat het aantal besmettingen 'echt veel te hoog is'. Maar hij denkt ook dat -als deze aantallen kloppen- er een 'soort van afvlakking' te zien is. "Dat zou goed nieuws kunnen zijn." Mark legt uit dat dit soort dingen écht tijd nodig hebben en dat we geduld moeten hebben. De getallen van vandaag noemt hij belangrijk. Murk zegt dat hij het zelf nog altijd moeilijk in te schatten vindt waar de grootste brandhaarden zitten. Murk is niet verbaasd dat het bron- en contactonderzoek nu niet goed meer lukt, vanwege het hoge aantal besmettingen. Ook beaamt Murk dat de buffers in de zorg krap zijn.

Situatie ouderenzorg

- Verenso-voorzitter en OMT-lid Jacqueline de Groot zegt dat de situatie in de ouderenzorg "nijpend" is. De basiszorg voor ouderen komt in de knel, stelt zij, want het aantal zieken loopt op en er ontstaat een tekort aan medewerkers (door besmettingen). "Ruim een derde van de zorg is al aan het afschalen." Bijna de helft van de ouderengeneeskunde vreest de kwaliteit van hun behandelingen de komende tijd niet op het gewenste niveau te kunnen houden. "Specialisten ouderengeneeskunde geven aan dat de werkdruk hoog is en dat het op een aantal plekken nu al lastig is om de basiszorg te blijven leveren", aldus Verenso. De Groot geeft aan dat zorg in een verpleeghuis lastiger af te schalen is. Maar Verenso maakt zich 'misschien nog wel meer' zorgen over de kwetsbare ouderen thuis. "Uit de enquête blijkt dat huisbezoeken fors worden afgebouwd. Nog maar 44% kan die huisbezoeken op hetzelfde niveau houden."
- Ook volgens V&VN is het vijf voor twaalf. "De situatie is op dit moment heel zorgwekkend", vindt voorzitter Gerton Heyne. De druk op verpleegkundigen en verzorgenden is hoog, stelt Heyne. "Een deel is nog niet uitgerust van de eerste golf, en daar komt de grote toestroom van nieuwe covidpatiënten en uitval van besmette collega's nu bij." Ook Heyne merkt dat steeds meer verpleegkundigen en verzorgenden besmet raken: "Soms zelfs hele teams binnen één verpleeghuis." Het zorgt voor onrust en onzekerheid; "het is dwelen met de kraan open als er geen strengere maatregelen volgen", zegt hij.

Reguliere zorg op peil houden

- Bestuursvoorzitter van het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis Bart Berden vindt de huidige golf een 'lastige cocktail van onvoorziene omstandigheden'. "Ons ziekteverzuim is veel hoger dan waar we rekening mee hadden gehouden." Huisgenoten van iemand met corona, maar zonder klachten worden gewoon gevraagd om te komen werken.
- De Volkskrant schrijft dat het grootste probleem met het op peil houden van de reguliere zorg 'het personeel' is. Drie mogelijke oplossingen worden genoemd: het inzetten van buddy's, de huisarts laten helpen en verpleegkundigen verleiden om tijdelijk fulltime te werken.
- Hoofd van de IC in Amsterdam UMC (locatie VUmc): "Geef ze tijdelijk een flinke salarisverhoging, bv. 30% extra. Regel goede kinderopvang, laat ict'ers roosters maken waarin met individuele wensen rekening wordt gehouden."
- IC-verpleegkundige Rowan Marijnissen, voorzitter van beroepsvereniging V&VN IC, zegt: "We hebben berekend wat het zou uitmaken als iedereen extra gaat werken en dat effect is groot. Ons advies was om te inventariseren onder welke voorwaarden verpleegkundigen bereid zouden zijn om tijdelijk meer uren te maken. Er zijn niet veel ziekenhuisbestuurders die dat hebben gedaan."

Voetbal en corona

- De Volkskrant kopt 'Voetbal vecht tegen het coronavirus'. Er wordt geschreven hoe de voetbalwereld 'met wisselend succes' het virus op afstand houdt.
- Trouw vraagt zich of het profvoetbal niet moet worden gestopt. De krant belicht de belangen die spelen bij het doorgaan van ere- en eerste divisie: 'het draait, simpelweg, vooral om geld'. De KNVB meent dat het nog verantwoord is, want vanwege het vele testen zijn er ook veel positieve gevallen.
- Voorzitter van de Nederlandse belangenvereniging VVCS Evgeniy Levchenko zegt: "Je kan de voetballers wel testen, maar je kan ze niet buiten de maatschappij plaatsen. Hoe je het ook wendt of keert: het systeem is niet waterdicht." Clubs spelen nu ook vaak zonder hun belangrijkste spelers, "competitievervalsing", noemt Levchenko het.
- Internationale spelersvakbond FIFPRO vindt dat het aantal vriendschappelijke interlands voor nationale voetbalploegen voorlopig gelimiteerd moet worden. Hoofd medische zaken Vincent Gouttebarga stelt dat het beter is om zo min mogelijk te reizen, "dat wordt nu niet voor niets afgeraden." De bubbels hebben bij interlands volgens Gouttebarga niet veel nut, omdat dat juist de momenten zijn waarop spelers in aanraking kunnen komen met Covid-19.
- Bondsarts van de KNVB Edwin Goedhart wijst op het nut voor de wetenschap van het vele testen in de voetbalwereld. Een groep jonge mannen, soms drie keer per week onderzocht, levert volgens Goedhart bruikbaar materiaal op. De KNVB brengt de cijfers in beeld; een aanzienlijk deel van de profs heeft weinig tot nergens last van, ondanks besmetting.
- Algemeen directeur van PSV Toon Gerbrands vindt het "allemaal nog net te overzien."

Opiniepeilingen en onderzoeken

- Uit een peiling van Verenso blijkt dat bijna de helft van de specialisten ouderengeneeskunde vreest de kwaliteit van hun behandelingen de komende tijd niet op het gewenste niveau te kunnen houden. "Ruim een derde is de zorg al aan het afschalen", meldt Verenso. Er zijn zorgen over kwaliteit en kwantiteit van de zorg: "Het olopende aantal besmettingen

geldt immers ook voor personeel. Steeds vaker ontstaan problemen in de bezetting door ziekte of quarantaine van zorgmedewerkers. Specialisten ouderengeneeskunde geven aan dat de werkdruk hoog is en dat het op een aantal plekken nu al lastig is om de basiszorg te blijven leveren", aldus Verenso. In het ziekenhuis kun je zorg volgens Verenso nog wel afschalen, maar in een verpleeghuis is dit naar haar mening lastiger. "In het verpleeghuis gaat het om bewoners. Daar kun je de zorg niet zomaar afschalen. Dat betekent dat bewoners niet gewassen worden of uit bed geholpen worden." Maar Verenso maakt zich "misschien nog wel meer" zorgen over de kwetsbare ouderen thuis. "Uit de enquête blijkt dat huisbezoeken fors worden afgebouwd. Nog maar 44% kan die huisbezoeken op hetzelfde niveau houden."

- Uit een studie blijkt dat een vaccin tegen het coronavirus van de Oxford University het immuunsysteem van ouderen dusdanig triggert dat ze bestendiger zijn tegen de ziekte. Eerder bleek het middel ook te werken bij jongeren.
- Uit onderzoek van CNV blijkt dat 41% van de ondervraagden last heeft van fysieke klachten sinds zij thuiswerken. Bijna de helft (44%) beschikt niet over een Arbo-verantwoorde werkplek en 35% weet niet of zij een goede houding aannemen tijdens het werk. Bijna 1 op de 10 geeft aan vaker naar de fysiotherapeut te gaan sinds ze thuiswerken. "We schrikken van de uitkomsten van dit onderzoek. Het betekent dat honderdduizenden thuiswerkers last hebben van fysieke klachten. Onacceptabel", vindt CNV-voorzitter Piet Fortuin. Een kwart van de thuiswerkers wil graag meer ondersteuning en tips om gezond te blijven. CNV pleit ervoor dat werkgevers hun thuiswerkers een fitpakket aanbieden, met daarbij een online coach die hen fysiek en mentaal door de thuiswerkperiode heen loodst. De mentale belasting is groot: 36% voelt zich geïsoleerd, bijna een kwart voelt zich overbelast. 1 op de 3 ervaart meer concentratieproblemen. 28% is vaker uitgeput. 8% zit tegen een burn-out aan en 8% ervaart meer relatieproblemen met de partner.
- Uit de Stelling van de dag van de Telegraaf blijkt dat 53% vindt dat een 'complete lockdown beste remedie' is. 42% is het daarmee oneens.

Trends in vertrouwen in de maatregelen

- Crisisexpert Gert-Jan Ludden ziet overal in de wereld de weerstand tegen de coronamaatregelen enorm toenemen. Na de zomer is het kabinet, de regie kwijtgeraakt. "De maatregelen zijn onduidelijk, verwarrend en naar willekeur genomen", zegt hij. Ludden komt in Nieuwsuur met een waarschuwing aan het adres van het kabinet. "Als je geen perspectief kunt koppelen aan de hoge prijs die mensen betalen, wordt het buitengewoon lastig." Volgens Ludden luistert het kabinet niet naar de samenleving luistert. "Adviezen uit de samenleving worden geëlimineerd." Hij denkt dat de samenleving best bereid is om een strengere aanpak te accepteren. "Maar dan willen ze ook zekerheid dat het daarna beter gaat. Dat betekent beter testbeleid, beter bron- en contactonderzoek, enzovoorts." Ludden vindt dat de overheid alleen maar pleisters plakt. "We moeten strakker in de regie gaan zitten. Dat heeft men nooit willen doen. Nu is het twee over twaalf. En nu is de vraag: kan het nog wel? Ik zie dat de hele samenleving kapotgaat." Dat de crisisstructuur pas deze week weer is opgestart, vindt Ludden veel te laat.
- Hoogleraar theoretische epidemiologie Hans Heesterbeek zegt dat je na twee weken "toch wel" effect verwacht te zien. Zijn indruk is dat het gaat tegenvallen. Ook: "Aan de andere kant: met zo'n virus weet je het nooit helemaal zeker."
- Gezondheidspsycholoog Marijn de Bruin van de coronagedragsunit van het RIVM wijst intussen op de mobiliteitsdata van Google. Sinds eind september laten die een gestage afname zien in hoe vaak we ons verplaatsen. "Het duurt even. Maar misschien kunnen we over een week constateren dat we wel degelijk op de goede weg zijn."
- Viroloog Ab Osterhaus gelooft niet dat de afwachtende houding van het kabinet nog lang vol te houden is. "We moeten echt naar een stevigere lockdown. Als je nóg een week wacht, ben je weer een heel eind verder van huis." Osterhaus pleit voor een totaalpakket, dus ook de scholen dicht. Mensen moeten thuis blijven, winkels moeten dicht (m.u.v. supermarkten). "Gewoon zoals in het voorjaar." Kijk waar het succesverhaal is geweest in het buitenland -landen waar een lockdown was. Osterhaus geeft het voorbeeld van Israël.
- Opiniëer Maurice de Hond denkt dat we na 3 of 4 weken alsnog niet uit de lockdown zouden kunnen, mocht die keuze gemaakt worden. Volgens De Hond is het middel vele malen erger dan de kwaal. De Hond vraagt aandacht voor de verspreiding van het virus via de lucht, in de winter zijn de luchtcondities voor het virus veel gunstiger dan in de zomer. De ventilatie moet goed zijn, concludeert De Hond.
- Burgemeester van Den Haag Jan van Zanen zegt: "Ik hoop dat de ziekenhuizen het onderling kunnen regelen, maar zo niet dan dring ik bij het kabinet aan op strengere maatregelen." Burgemeester Paul Depla van Breda zegt dat "we even moeten zien hoe het balletje rolt, anders moeten we echt strenger worden". Burgemeester Annemarie Penn-te Strake "houdt de adem in", en vindt dat er nog één à twee dagen moet worden gewacht met nieuwe maatregelen, afhankelijk van de coronacijfers. Als die blijven oplopen "moeten we vol erop met draconische maatregelen", aldus de burgemeester van Maastricht. Burgemeester van Schiedam Cor Lamers zegt: "De cijfers zijn zo alarmerend. We zijn voor strengere maatregelen. [...] Het kabinet moet nu kracht tonen."